

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 208
van **STEVEN COENEGRACHTS**
datum: 18 december 2019

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Schade veroorzaakt door everzwijnen - Vergoedingen

De uitbraak van Afrikaanse varkenspest (AVP) bij everzwijnen in het zuiden van Wallonië heeft ertoe geleid dat de Chinese markt voor gedomesticeerde varkens voor Vlaanderen nog steeds dicht blijft. Dat is jammer omdat de Chinese markt afzetopportuniteiten biedt voor het zogenaamde 'vijfde kwartier', waar bij onze consumenten minder interesse voor is.

Na de uitbraak van de AVP heeft de Waalse Gewestregering een aantal kordate maatregelen genomen om verspreiding van het virus tegen te gaan. Eén daarvan is het bejagen van de everzwijnen om de populatie gevoelig af te bouwen. Om de evolutie goed te kunnen opvolgen, is er in Wallonië een officiële maandelijkse briefing over het aantal geschoten dieren. De statistieken bevatten eveneens gegevens over het aantal dieren dat positief testte op varkenspest en over de resterende omvang van de evers. In Vlaanderen beschikken we enkel over de cijfers van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) met betrekking tot geschoten en aangereden everzwijnen.

In Vlaanderen is het beheer van de everzwijnpopulatie belangrijk om de uitbraak van AVP bij onze gedomesticeerde varkens te voorkomen. Dit komt bovenop de reeds langere maatschappelijke overlast die de evers in het bijzonder in de provincie Limburg veroorzaken. Om aan dit laatste tegemoet te komen, werd recent in Genk een initiatief genomen voor een groepsaankoop van rasters om de everzwijnen weg te houden van percelen. Voor een pakket van een afstand van 25 meter, bedraagt de kostprijs 175 euro, inclusief btw. "De omheining is nodig om in aanmerking te komen voor schadevergoedingen, vermits men minstens één preventieve maatregel ter bescherming van de percelen moet nemen", klonk het. Helaas bleef de respons op het initiatief beperkt. Slechts 21 gezinnen gingen in op het aanbod van de stad Genk om samen afsluitingen met everzwijnbestendige draad aan te kopen.

Volgens het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 wordt het eigen risico vastgelegd op 5 procent van het bedrag van de vastgestelde schade, met een minimum van 250 euro per schadelijder per jaar. Dit is dus geen slecht initiatief, maar fundamenteel valt het eerder onder de noemer symptoombestrijding dan dat het een structurele oplossing biedt.

Maar het schoentje knelt ook nog ergens anders. Om aanspraak te maken op een schadevergoeding, zal men moeten bewijzen dat die schade veroorzaakt werd door everzwijnen afkomstig uit een natuurgebied of grondgebied beheerd door de Vlaamse overheid of door erkende terreinbeherende verenigingen, waarop geen bijzondere jachtrechten en bestrijdingsrechten verworven werden. Aangezien we niet weten welk

everzwijn zich in Vlaanderen op welke plaats ophoudt, wordt het laatst vernoemde een onmogelijke opdracht.

1. Hoe evolueerde het aantal schadegevallen veroorzaakt door everzwijnen en de uitbetaling van schadevergoedingen in Vlaanderen de afgelopen jaren? Cijfers graag per jaar en per provincie.
2. Hoeveel schadevergoedingen werden er specifiek uitbetaald voor everzwijnenschade de afgelopen drie jaar? Cijfers graag per jaar en per provincie.
3. Hoe evalueert de minister het initiatief rond de groepsaankoop van rasters in Genk?
4. Welke bijsturingen behoeft dit initiatief, gelet op de beperkte respons?
5. Zal de minister deze en eventueel andere goede praktijken actief promoten in de rest van Vlaanderen waar zich een problematiek met everzwijnen voordoet en er tegelijk op toekijken dat de intekenaars goed geïnformeerd worden over de geldende schadevergoedingsregeling?
6. Hoe zal de minister de huidige voorwaarden en de aanvraagprocedure hierop afstemmen?
7. Zal er net als in Wallonië ook in Vlaanderen worden gewerkt aan een maandelijks opvolgingssysteem inzake de evolutie van de everzwijnenpopulatie?
8. a) Werkt het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) met vooropgestelde objectieven voor het everzwijnenbestand in Vlaanderen?

Zo ja, welke zijn dat voor elke provincie?

- b) Naar aanleiding van de uitbraak van de AVP was vooropgesteld om het everzwijnenbestand in West-Vlaanderen te herleiden tot nul.

Blijft men bij die doelstelling en in hoeverre heeft men die vandaag al kunnen bereiken?

9. ANB is vandaag verantwoordelijk voor het beheer van de everzwijnpopulatie en moet daartoe ook alle mogelijke maatregelen nemen om te voorkomen dat er bij Vlaamse everzwijnen gevallen van AVP voorkomen.
 - a) Op welke manier voert ANB dit preventief beleid?
 - b) Wie zal de verantwoordelijkheid en de eventueel bijhorende factuur finaal dragen zodra er in de Limburgse bossen of elders in Vlaanderen een besmette ever wordt gevonden?

ANTWOORD

op vraag nr. 208 van 18 december 2019

VAN **STEVEN COENEGRACHTS**

1. Er bestaat in Vlaanderen geen verplichting tot schademelding. Voor het monitoren van het aantal schadegevallen veroorzaakt door everzwijnen, zijn er in Vlaanderen twee kanalen.
Het eerste kanaal is de aanvraag van administratieve schadevergoedingen voor wild en beschermde soorten. Het aantal aanvragen voor een administratieve schadevergoeding van de Vlaamse overheid schommelde tussen 2013 en 2017 rond de 5 per jaar. Het gevraagde overzicht vindt u in bijlage 1.
Het tweede kanaal is het online meldpunt voor wildschade dat in 2018 werd opgericht. In dit meldpunt kunnen alle vormen van schade geregistreerd worden. Het gevraagde overzicht is weergegeven in bijlage 2.
2. De normale weg om een vergoeding te verkrijgen voor schade veroorzaakt door bejaagbaar wild is via de gerechtelijke weg.
Enkel wanneer de dieren afkomstig zouden zijn uit een gebied waarin ze om natuurbehoudsredenen niet zouden beheerd mogen worden en de schadelijder ook voldaan heeft aan zijn plicht om zijn eigendom minimaal te beschermen volgens duidelijke richtlijnen, komt een aanvraag in aanmerking voor schadevergoeding door de Vlaamse overheid. Geen enkele van de aanvragen tot administratieve schadevergoeding kwam tot nu toe in aanmerking voor uitbetaling.
3. Ik wil lokale gemeenschappen en buurten volop stimuleren om na te denken over hoe wij burgers en inwoners zich beter kunnen aanpassen aan het samenleven met wilde dieren. Door het afschermen van schadegevoelige terreinen verkleint het schaderisico aanzienlijk en neemt de overlast af.
4. Dit was het eerste initiatief rond schadepreventie bij particuliere eigendommen van deze vorm, getrokken vanuit een gemeente. De lokale evaluatie is dat het aantal deelnemers relatief laag bleef, ondanks een intensieve en uitgebreide informatiecampagne.
De ervaring uit andere initiatieven rond preventieve maatregelen is dat de verandering van mindset bij burgers geen snel proces is. Dit is een proces dat meerdere jaren in beslag neemt. Het is dus niet zinvol om dit initiatief op zich te bekijken. Het is belangrijker om dat te zien als één van de schakels in het bewustwordingsproces.
Mijn administratie staat wel in nauw contact met deze gemeente en andere lokale besturen die dergelijke initiatieven nemen. Via informatie-uitwisseling wordt geprobeerd om de inspanningen steeds beter te doen resulteren in schadebeperking en populatiebeheer.
5. De Vlaamse overheid promoot reeds lang een aanpak met vier pijlers: monitoring, preventie, overleg en populatiebeheer. Het ANB heeft in de campagne www.natuuralsgoedebuurt.be die preventie duidelijk in de kijker gezet. Op alle fora waarbij het ANB betrokken is, wordt die kaart van preventie heel duidelijk getrokken. In de projectsubsidies voor wildbeheereenheden is reeds een subsidiekanaal voorzien om preventieve maatregelen te promoten. In aanvulling daarop wordt vanuit het Jachtfonds een nieuw subsidieproject uitgewerkt om preventieve maatregelen te ondersteunen, te demonstreren en om goede, efficiënte vormen van preventie bij het grote publiek meer bekend te maken.

6. De huidige voorwaarden en de aanvraagprocedure voor administratieve schadevergoeding zijn helder uitgewerkt in het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009. De procedure werkt zoals wettelijk vastgelegd. Het lijkt niet dat hier verdere afstemming nodig is.
7. Het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO) laat weten dat het aantal everzwijnen, net als voor vele andere grofwildsoorten, eigenlijk niet te bepalen is, zeker niet in functie van het beheer op een geografische schaal van Vlaanderen. Internationaal wordt momenteel onderzoek uitgevoerd naar methodes die toelaten om de omvang van dergelijke populaties nauwkeuriger in te schatten. Deze onderzoeken worden van nabij opgevolgd door het INBO.

Cijfermateriaal dat beleidsmatig wel van nut kan zijn, is de monitoring van de schade die, zoals zonet vermeld, in 2018 een impuls gekregen heeft met de oprichting van het meldpunt schade. Daarnaast is een belangrijke informatiebron voor beheer en beleid van de populatie everzwijn, het aantal dieren dat door de jagers geschoten wordt. De jagers zijn wettelijk verplicht om driemaandelijks hun gerealiseerd afschot te melden in het e-loket van het ANB en het INBO. Die informatie is ook publiek raadpleegbaar op grofwildjacht.inbo.be.

In Wallonië wordt voor de opvolging van Afrikaanse Varkenspest in en rond het geïnfecteerde gebied gewerkt met een cameravallen-netwerk. Daarmee wordt zowel geprobeerd om de trend in het aantal aanwezige everzwijnen in te schatten, als de plaatsen waar ze nog aanwezig zijn te registreren. Deze informatie wordt in eerste instantie gebruikt om de impact van de infectie op de aanwezige everzwijnenpopulatie in het gebied op te volgen. Daarnaast wordt deze informatie ook gebruikt om de bestrijding in het besmette gebied te sturen.
8.
 - a) Voor het beheer van everzwijnen is in de jachtwetgeving het instrument van de faunabeheerzones in het leven geroepen. De lokale objectieven voor het everzwijnenbestand worden hier in consensus bepaald. Daarbij wordt rekening gehouden met de risico's op AVP. In overleg met alle betrokkenen en verantwoordelijken wordt geprobeerd om een gemeenschappelijk beheerdoel te omschrijven in functie van schade en overlast. Vervolgens wordt in elk van de faunabeheerzones geprobeerd om de monitoring, de preventie en het populatiebeheer zo goed mogelijk af te stemmen met als doel het voorkomen van schade en overlast. Het ANB begeleidt dit faunabeheerzone-overleg.
 - b) Sedert meer dan een jaar zijn in West-Vlaanderen geen meldingen meer geweest van everzwijnen of everzwijnenschade op de plaatsen waar ze tot enkele jaren geleden wel voorkwamen. Het lijkt erop dat deze populatie niet meer aanwezig is. Zowel de jagers als de overheidsdiensten blijven echter zeer waakzaam.
9. Ik wil eerst en vooral aangeven dat everzwijnen en ander wild "res nullius" zijn. Het is van niemand. Elke grondeigenaar (ook het ANB binnen zijn domeinen) en elke jager binnen zijn jachtgebied is dus medeverantwoordelijk voor het beheer van wild en in dit geval van de everzwijnenpopulatie. Het ANB staat in voor het begeleiden van het wildbeheer mede met het oog op de preventie van Afrikaanse varkenspest.
 - a. Voor het beheer van everzwijnen werden de faunabeheerzones opgericht. In overleg met alle betrokkenen wordt de monitoring, de preventie en het populatiebeheer zo goed mogelijk afgestemd met als doel het voorkomen van schade en overlast. Het ANB begeleidt dit faunabeheerzone-overleg en voert voor de terreinen in eigen beheer de monitoring, preventie en het populatiebeheer uit. Voor de preventie van Afrikaanse varkenspest heeft het ANB een draaiboek opgesteld voor verschillende dreigingsniveaus van de ziekte en voor het crisismanagement in geval van uitbraak. Het ANB staat daarbij in zeer nauw overleg met de andere overheden, in het bijzonder met de ervaringsdeskundige Waalse

collega's, en met de verschillende betrokken sectoren. Verder loopt bij het ANB een uitgebreid monitoringsprogramma om stalen te nemen bij verdachte dieren en worden met de landbouwsector, de jachtsector en de natuursector verschillende preventieve maatregelen genomen om insleep van de ziekte te voorkomen.

- b. Het monitoringsprogramma voor de ziekte wordt financieel gedragen door het ANB. De factuur voor preventie en desgevallend crisisbeheer bij een uitbraak kan bij Europa op cofinanciering rekenen.

BIJLAGEN

1. [Overzicht aanvragen schadevergoeding everzwijnen](#)
2. [Overzicht meldingen schade everzwijn](#)